

ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู*

Experimental Results of Flexible Learning Model for Pre – Service Teachers

¹เฉลิมชัย โสสุทธิ, ²สันติ วิจักขณาลัญญ์ และ ³ประสาธต์ เนื่องเฉลิม

¹Chaloemchai Sosutha, ²Santi Wijakkanalan and ³Prasart Nuangchalerm

^{1,2}มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ³มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{1,2}Khon Kaen University, Thailand.

³Mahasarakham University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: tom431051039@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู และ 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยที่จำนวนผู้เรียนร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่กำลังในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 28 คน ใช้ระเบียบวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยวงจรปฏิบัติ 3 วงจร คือ วงจรที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 5 วงจรที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 – 10 และวงจรที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 – 15 เวลาในการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 60 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บันทึกผลการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม 2) แบบทดสอบท้ายวงจรที่ 1 – 3 และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ และ 2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ 72.99 โดยที่นักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 ซึ่งบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้; การเรียนรู้แบบยืดหยุ่น; นักศึกษาวิชาชีพครู

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to develop flexible learning management model for undergraduate students in a teaching profession program; and 2) to develop the students' learning achievement, with seventy percent of students achieving at least seventy percent for the average score. Purposive sampling was employed to acquire a sample group of 28 undergraduate students enrolled in a teaching profession program at Buriram Rajabhat University's Education Faculty during the academic year B.E. 2562. The study employed the action research method based on three practical circles which were: the first circle on the 1st – 5th lesson plans; the second circle on the 6th – 10th lesson plans; and the third circle on the 11th – 15th lesson plans. The total duration for lesson plans was 60 classes and 50 minutes for each class. The research instruments were 1) the record of the lesson plans and activities; 2) quiz on the three practical circles; and 3) the learning achievement test for students in a teaching profession who studied using a flexible learning management model. The statistics used were mean, percentage, and standard deviation (S.D.).

From the study, the following results are found: 1) The flexible learning management model for undergraduate students in a teaching profession program helps in the development of students' knowledge and capability in flexible learning; and 2) Students have learning achievement with a mean of 72.99, of which 20 students passing the criteria of 70% accounting for 71.43 percent. The findings met the research objectives, demonstrating that flexible learning management is effective based on the criteria that were specified.

Keywords: Learning Management Model; Flexible Learning; Teaching Profession Students

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั่วโลก การศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่เพียงแต่ทำให้คนได้มีโอกาสพัฒนาให้มีทักษะระดับสูงที่จำเป็น ในตลาดแรงงานทุก ๆ ด้านเท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งของการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่จำเป็นสำหรับทุกภาคส่วนของสังคม เช่น ครูอาจารย์ แพทย์ พยาบาล วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ ผู้ประกอบการ ข้าราชการ และอื่น ๆ คนที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะสามารถพัฒนาขีดความสามารถ และทักษะในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และความสามารถในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศและท้องถิ่น และการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น เป็นครู เป็นแพทย์ เป็นผู้นำ และผู้บริหารในรัฐบาลที่จะต้องทำการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ ๆ ซึ่งส่งผลต่อประเทศและสังคมโดยรวม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษา

ในระดับอุดมศึกษานั้นมีคุณค่าอย่างมหาศาลในการพัฒนาบุคลากรเข้าปฏิบัติงานในทุกภาคส่วน ของประเทศไทย (Commissioner of National Reform Steering Assembly, 2017) การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาตรีในชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้สอนจะมีการตั้งเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการให้ผู้เรียนฟังการบรรยายตลอดบทเรียน โดยผู้สอนจะใช้เวลาไม่มากในการให้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อแนะนำ แต่เวลาส่วนใหญ่ จะเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่มีความหมาย เช่น อภิปราย ศึกษาข้อมูลจากตำรา ห้องสมุดหรืออินเทอร์เน็ต ระดมความคิด สร้างโครงงาน ผลิตผลงาน แสดงบทบาทสมมติ การแก้ปัญหา การวิจัย เป็นต้น ซึ่งวิธีการเรียนรู้เหล่านี้ตั้งอยู่บนฐานความคิดโดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมมากกว่าการเรียนแบบรับฟังหรือรับรู้จากสิ่งที่ผู้สอนพูดอยู่คนเดียวเป็นเวลานาน และการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มากกว่าการพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้สอนอธิบาย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเข้าไปช่วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับอุดมศึกษาจะคำนึงถึงองค์ประกอบสามส่วน คือ ผู้สอน ผู้เรียน และผู้เรียนได้เรียนรู้ และทำงานด้วยตนเอง (Sakulpom, 2014) องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้ คือ ผู้สอน ดังนั้น ถ้าจะแก้ไขระบบการจัดการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นแก้ไขให้กับผู้ที่ประกอบวิชาชีพรู ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาที่มีคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์ ซึ่งมีหน้าที่ผลิตครูโดยตรง จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู เพราะครูเป็นบุคคล ที่สำคัญที่สุดของการปฏิรูปการศึกษา ภาระหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบของกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ จากกระบวนการที่คนเดิมที่ครูเป็นผู้มอบความรู้ก็จะเปลี่ยนเป็นช่วยกันออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน นั่นคือ “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” เป้าหมายของการเรียนรู้จะมีใช้ตัวความรู้ก็ต่อไป เพราะตัวความรู้นั้นมีมากมายเกินกว่าจะมอบให้ผู้เรียน ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีหนทางค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากสิ่งแวดล้อมและอินเทอร์เน็ต สิ่งที่เราควรทำคือ การมีกระบวนการที่คนใหม่ที่จะพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น จะเห็นว่าการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่เพียงแค่วันเวลาเรียน แต่เป็นได้ทุกเวลา การจัดการเรียนรู้จึงมักเป็นลักษณะของการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง (Watson, and Johnson, 2011)

การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในปัจจุบันนั้นอาจตอบโจทย์ผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้เปลี่ยนทุกสิ่งบนโลกให้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จต่อนักศึกษาวิชาชีพรูอีกต่อไป จุดเปลี่ยนของสังคมโลกแห่งการเรียนรู้ การเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกรวดเร็ว ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านระบบเครือข่าย (Network) การเชื่อมโยง การแพร่กระจายที่เป็นไปอย่างไร้พรมแดนไร้ขีดจำกัด เทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของความสะดวก การพกพา การใช้งานร่วมกันกับสื่อสารสนเทศที่หลากหลาย การเรียนอาจจะไม่จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะห้องเรียน หรือห้องสมุดอีกต่อไป นักศึกษาวิชาชีพรูสามารถเลือกที่จะเรียนได้ตามเวลา สถานที่ที่ตนเองสะดวก เนื้อหาที่ตนเองอยากรู้ สิ่งที่ตนเองสนใจ หรือสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้นักศึกษาวิชาชีพรูเกิดการ

เรียนรู้ การเปิดสู่โลกกว้าง โลกแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ โลกของการเรียนรู้แบบดิจิทัล ในหนึ่งคำถาม ที่ผู้สอนต้องการคำตอบจากนักศึกษาวิชาชีพครู อาจมีวิธีการที่แตกต่างและหลายช่องทางในการได้มา ซึ่งคำตอบการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนจะต้องสอดคล้องและเอื้อต่อนักศึกษาวิชาชีพครูให้นักศึกษาวิชาชีพครู มีอิสระสามารถบริหารเวลา วิธีการ การตัดสินใจด้วยตนเองให้เกิดความรับผิดชอบต่อองค์ความรู้ที่ได้รับ มากที่สุด (Thongpitak, 2017) ในต่างประเทศมีการคิดค้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน อาทิ มหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศออสเตรเลีย ได้จัดการเรียนรู้โดยให้ชื่อว่าการเรียนแบบยืดหยุ่น (Flexible Learning) โดยการใช้เครือข่ายการเรียนรู้แบบออนไลน์ซึ่งเกิดจากความต้องการของผู้เรียนในการบริหารจัดการเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ ทำการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ และสามารถกำกับตัวเองได้ ทั้งยังเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนและผู้สอนอีกด้วย (Shurville et al. 2008) นอกจากนี้การศึกษารองเท้าของไทยยังให้ความสนใจในรูปแบบการเรียนในลักษณะยืดหยุ่น โดยเป็นวิธีการจัดการศึกษาที่จะเอื้อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เลือกเรียนตามความสนใจ และความถนัดของตนเอง โดยเน้นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนในด้านความสามารถในการเลือกและวิเคราะห์ข้อมูล หรือสารสนเทศ รู้จักการวางแผนการใช้สารสนเทศให้เกิดประโยชน์และตรงกับความต้องการมากที่สุด อย่างไรก็ตาม แนวทางการเรียนรู้ก็ได้เริ่มมีการพัฒนามากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ทักษะให้ดีขึ้น นอกเหนือไปจากการเรียนในห้องเรียนอย่างไม่มีข้อจำกัด ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นนี้มีความเหมาะสม และสามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูได้ เนื่องจากคุณลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นจะปรับให้มีความเหมาะสมกับนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งในด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้และสื่อ หรือแหล่งการเรียนรู้ (Wijakkanalan, 2005)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวิชาชีพครู
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยที่จำนวนผู้เรียนร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยระยะนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวิชาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis, and Mc Taggart (1988) เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวิชาชีพครู

1. ทดลองใช้โดยทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพอคร

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 หมู่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่เรียนในรายวิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ภาคการศึกษาที่ 2 ปี การศึกษา 2562 จำนวน 28 คน

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1) คู่มืออาจารย์สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพอคร

3.1.2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน

3.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1) แบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นของนักศึกษาวิชาชีพอคร

3.2.2) แบบสัมภาษณ์สำหรับความสามารถในการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นของนักศึกษาวิชาชีพอคร

3.3) เครื่องมือสะท้อนผล

3.3.1) แบบบันทึกภาคสนาม ใช้บันทึกการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพอคร

3.3.2) แบบทดสอบท้ายวงจร

3.3.3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. การสร้างเครื่องมือ

4.1) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1.1) ศึกษาเอกสาร และคู่มือการใช้หลักสูตรการศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างรายวิชาชีพอครบังคับ คุณลักษณะของบัณฑิต แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

4.1.2) ศึกษาวิชาชีพอคร เกี่ยวกับคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ แนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

4.1.3) สร้างเครื่องมือในการวิจัยโดย 1) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิด รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพอคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย ชื่อรายวิชา เรื่อง เวลา สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ และภาคผนวก จากนั้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาปรับปรุงแก้ไข และ 2) จัดทำคู่มือ อาจารย์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย คำชี้แจง ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ ความหมาย ของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ ปรัชญาและแนวคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ แนวทางการวัดและประเมินผล ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ และภาคผนวก จากนั้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาปรับปรุงแก้ไข

4.1.4) ปรับปรุงเครื่องมือ และจัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์

4.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู

4.2.2) กำหนดเนื้อหาและโครงสร้างของเครื่องมือตามกรอบแนวคิดจากการศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

4.2.3) สร้างเครื่องมือตามเนื้อหาและโครงสร้างของเครื่องมือตามกรอบแนวคิดที่กำหนด จากนั้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาปรับปรุงแก้ไข

4.2.4) ปรับปรุงเครื่องมือและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4.3) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผล

4.3.1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบสะท้อนผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู

4.3.2) กำหนดเนื้อหาและโครงสร้างของเครื่องมือตามกรอบแนวคิดจากการศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างแบบสะท้อนผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ตามกรอบแนวคิด

4.3.3) สร้างเครื่องมือแบบสะท้อนผลตามเนื้อหา โครงสร้าง และจุดมุ่งหมายของเครื่องมือตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยสร้างข้อคำถามที่สามารถพิจารณาการสะท้อนความคิด และสะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออก จากนั้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาปรับปรุงแก้ไข

4.3.4) ปรับปรุงเครื่องมือและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในรายวิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน โดยดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น 15 แผนจำนวน 45 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 วงจร ดังนี้

วงจรที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 5 เกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แนวคิดพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใช้เวลา 15 ชั่วโมง

วงจรที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 – 10 เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เทคนิคการจัดการเรียนรู้ในยุค Thailand 4.0 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ใช้เวลา 15 ชั่วโมง

วงจรที่ 3 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 – 15 เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน การพัฒนาศูนย์การเรียนในสถานศึกษา หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ 1 หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ 2 หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ 3 ใช้เวลา 15 ชั่วโมง

ผู้วิจัยดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งแต่ละวงจรจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) เป็นการสรุปผลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาวางแผนพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการเรียนรู้ และแบบสัมภาษณ์สำหรับความสามารถในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) นำแผนการจัดการเรียนรู้มาดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมหรือกระบวนการ และผลของกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติการและหลังการปฏิบัติการ โดยทำการบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกระบวนการ โดยใช้แบบบันทึกภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection) เป็นขั้นตอนที่ได้จากการนำข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมหรือกระบวนการ และผลจากแบบบันทึกต่าง ๆ มาอภิปราย วิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปและนำไปปรับปรุงและพัฒนาแบบการสอน ซึ่งระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ได้มีการประเมินพฤติกรรมความสามารถในการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น สัมภาษณ์สำหรับความสามารถในการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น และการบันทึกภาคสนามหลังเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และเมื่อดำเนินการแต่ละวงจรการเรียนรู้แล้วเสร็จจะมีการสะท้อนผล

การดำเนินการของแต่ละวงจร และนำผลการสะท้อนไปใช้ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรถัดไปเพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมากที่สุด และเมื่อสิ้นสุดการพัฒนาแบบผู้วิจัยจึงดำเนินการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจำนวนผู้เรียน ร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถแสดงตามจุดประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิชาชีพครู มีการพัฒนา ดังนี้

1.1 เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน
- 1.1.2 คู่มืออาจารย์
- 1.1.3 แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 1.1.4 แบบทดสอบท้ายวงจร
- 1.1.5 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1.1.6 แบบสังเกตพฤติกรรม
- 1.1.7 แบบสัมภาษณ์
- 1.1.8 แบบบันทึกภาคสนาม

1.1.9 แบบประเมินความพึงพอใจ

1.2 ส่วนประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.2.1 ชื่อรูปแบบ

2.2.2 ความหมาย

2.2.3 ปรัชญาพื้นฐาน

2.2.4 หลักการ

2.2.5 แนวคิด

2.2.6 วัตถุประสงค์

2.2.7 เงื่อนไข

2.2.8 ผลที่เกิดกับผู้เรียน

2.2.9 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis, and Mc Taggart (1988) เป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพรูให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา ศึกษาบริบท และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งสามารถสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพรู ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 9 ประการ ดังนี้ 1) ชื่อรูปแบบ 2) ความหมาย 3) ปรัชญาพื้นฐาน 4) หลักการ 5) แนวคิด 6) วัตถุประสงค์ 7) เงื่อนไข 8) ผลที่เกิดกับผู้เรียน และ 9) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ที่ 2 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 28 คน และวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพรู ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพรู

นักศึกษาวิชาชีพรู (คนที่)	คะแนนเต็ม (80 คะแนน)	ร้อยละ
1	50	62.50
2	68	85.00
3	62	77.50
4	58	72.50
5	57	71.25
6	60	75.00
7	67	83.75
8	56	70.00
9	58	72.50

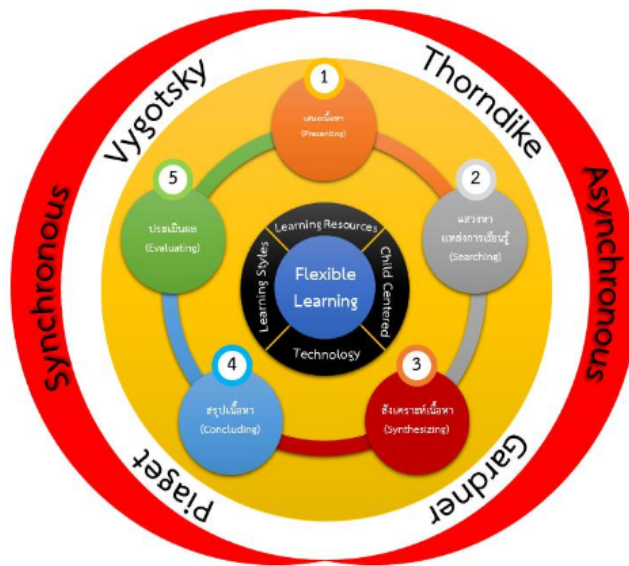

นักศึกษาวิชาชีพครู (คนที่)	คะแนนเต็ม (80 คะแนน)	ร้อยละ
10	50	62.50
11	56	70.00
12	55	68.75
13	57	71.25
14	63	78.75
15	59	73.75
16	62	77.50
17	48	60.00
18	59	73.75
19	61	76.25
20	47	58.75
21	52	65.00
22	70	87.50
23	61	76.25
24	52	65.00
25	58	72.50
26	69	86.25
27	55	68.75
28	65	81.25
ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	58.39	72.99
S.D.	6.14	

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ย \bar{X} = 58.39 และค่า S.D. = 6.14 คิดเป็นร้อยละ 72.99 ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 ผลการทดสอบจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังจากที่นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์มากกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาชีพครู

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น

1. แหล่งการเรียนรู้ (Learning Resources) หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมไปถึงการที่ผู้สอนต้องจัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องทำการวางแผนและจัดเตรียมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เหมาะสม และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เพื่อสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้โดยเน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ได้

2. เทคโนโลยี (Technology) หมายถึง เทคโนโลยีที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องสร้างโอกาสในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน จัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทั้งในและนอกเวลาเรียน ช่วยพัฒนาทักษะการสืบค้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น

3. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านสื่อและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ซึ่งต่างจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั่วไปที่เน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากการสอนของผู้สอนโดยตรง แนวการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้เกิดขึ้นจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตัวเองได้ แต่แตกต่างกันที่ความต้องการความสนใจ และความถนัด รวมไปถึงทักษะต่าง ๆ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงไม่ควรที่จะเป็นไปในแนวทางเดียว ควรมีความหลากหลาย และตอบสนองให้กับผู้เรียนได้ทุกกลุ่ม

4. รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) หมายถึง ผู้สอนจะต้องออกแบบจัด การเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีความยืดหยุ่นโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบในการ เรียนรู้ได้หลากหลายตามความต้องการ และความถนัด นอกเหนือจากวิธีการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน แบบปรกติ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – Directed Learning) การเรียนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ (Computer Mediated Learning) การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น ซึ่งผู้เรียน แต่ละคนมีความแตกต่างกัน จากทั้งพื้นฐานทางบ้าน ประสบการณ์ความรู้เดิม ความถนัด ความชำนาญ และความสนใจแตกต่างกันออกไป ย่อมมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเองแตกต่างกันออกไป เช่น ผู้เรียนบางคน สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ดีจากการอ่านทบทวนซ้ำ ๆ ผู้เรียนบางคนสามารถเรียนรู้และจดจำได้ดีจากการ เรียนรู้แบบกลุ่มร่วมกับผู้อื่นผู้เรียนบางคนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ดีและสามารถนำไปปฏิบัติได้จากการ เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อมัลติมีเดียแบบรายบุคคล หรือผู้เรียนบางคนต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อ ประกอบ กับการทบทวนความรู้ร่วมกับเพื่อน เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. เสนอเนื้อหา (Presenting) หมายถึง นักศึกษาวิชาชีพครูเลือกและแจ้งผู้สอนเกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจ จะศึกษาจากเนื้อหาที่ผู้สอนกำหนดให้
2. แสวงหาแหล่งการเรียนรู้ (Searching) หมายถึง นักศึกษาวิชาชีพครูแสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ ที่แตกต่างกันตามความสนใจ
3. สังเคราะห์เนื้อหา (Synthesizing) หมายถึง นักศึกษานำข้อมูลที่ได้ศึกษา มาจากแหล่งการเรียนรู้ จากความสนใจของแต่ละบุคคลมารวมกันและอภิปรายในกลุ่มของตนเอง
4. สรุปเนื้อหา (Concluding) หมายถึง นักศึกษาวิชาชีพครูลงความเห็นสรุปเนื้อหาพร้อมกัน
5. ประเมินผล (Evaluating) หมายถึง นักศึกษาวิชาชีพครูประเมินความสำเร็จในการนำเสนอข้อมูล ของกลุ่มของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

1. Thorndike's Connected Theory
2. Lev Vygotsky's Social Constructivist Theory
3. Piaget's Theory of Cognitive Development
4. Gardner's Theory of Multiple Intelligences

รูปแบบการรับ – ส่งข้อมูลในการเรียนรู้

1. Synchronous หมายถึง การนำเสนอองค์ความรู้ รวมถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนกับ ผู้สอน หรือผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน เกิดขึ้น ณ เวลาพร้อมกัน หรือเกิดขึ้น ณ เวลาจริง ลักษณะการนำเสนอ ของ e – Learning ที่อยู่ในรูปแบบนี้ได้แก่ การใช้ระบบ Video Conference หรือระบบ Online Chat ไม่ว่าจะ เป็นชนิดเสียงหรือตัวอักษร การปฏิสัมพันธ์จะเกิดขึ้น ณ เวลาเดียวกัน

2. Asynchronous หมายถึง การนำเสนอในลักษณะนี้ คู่ปฏิสัมพันธ์ไม่จำเป็นต้องใช้เวลา ที่ตรงกัน ตัวอย่างการเรียนการสอน e – Learning ในลักษณะนี้ได้แก่ การที่ให้นักศึกษาเรียนรู้ผ่านทางเว็บเพจ การปฏิสัมพันธ์ อาจเกิดขึ้นโดยการใช้กระดานสนทนาอิเล็กทรอนิกส์ (Web Board) หรือการใช้ E – mail เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ผู้สอนทำการจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ผู้สอนยังมีการปฏิบัติการสอนให้มีความยืดหยุ่นบ้างเป็นบางครั้ง หรือบางเรื่อง ซึ่งผู้สอนยังมีความเข้มงวดต่อการจัดการเรียนรู้ อาจส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเครียด รู้สึกไม่เป็นอิสระในการเรียนรู้ รวมถึงไม่ได้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนได้ อีกทั้งผลการวิจัยยังพบสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน พบว่า ผู้สอนพบปัญหาด้านเวลาในการจัด การเรียนรู้ ด้านสถานที่หรือห้องเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และด้านอุปกรณ์ สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้จึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนมีปัญหา โดยจากการจัดการเรียนรู้อย่างพบว่า ผู้เรียนมีปัญหา ด้านความรู้ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และด้านความรับผิดชอบต่อการเรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีวะครู ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) ความหมาย 3) ปรัชญาพื้นฐาน 4) หลักการ 5) แนวคิด 6) วัตถุประสงค์ 7) เงื่อนไข 8) ผลที่เกิดกับผู้เรียน และ 9) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยรูปแบบมีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ 1) แหล่งการเรียนรู้ 2) เทคโนโลยี 3) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) รูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งโดยภาพรวมรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นแสดงให้เห็นถึงขั้นตอน หรือโครงสร้างในการกระบวนการจัดการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ทั้ง 2 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย และด้านจิตพิสัย อีกทั้งรูปแบบได้แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้และไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ เนื้อหา การประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ โดยมีหลักการความยืดหยุ่นเป็น 3 ประการ คือ 1) การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ 2) การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ และ 3) การเรียนรู้ที่ประหยัดเวลา และค่าเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเดคิง (Deakin University) ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้มีการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น โดยมีลักษณะของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น จะต้องประกอบด้วย เวลา ความก้าวหน้า สถานที่ เนื้อหา รูปแบบการเรียนรู้ การประเมินผลการร่วมมือ/การมีส่วนร่วมผู้ดำเนินการ/ทีมงาน อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นยังเป็นไปตามแนวคิดของ Casey, and Wilson (2005) ได้สรุปมิติความยืดหยุ่นไว้ 5 มิติ ได้แก่ มิติด้านเวลา เนื้อหาของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน วิธีการจัดการเรียนรู้และทรัพยากร และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ และตรงกับแนวคิดของ Wijakkalan (2005) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสามารถปรับให้มีความเหมาะสมกับนักศึกษาวิชาชีวะครู ทั้งในด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นที่พัฒนาแล้วแต่ละด้านมีคุณภาพมาก ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านความถูกต้อง นั้นแสดงให้เห็นว่า รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง มีความเหมาะสม และมีคุณภาพมากที่จะทำให้ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีการวิเคราะห์เชิงตัวเลขหรือการเชื่อมโยง รวมไปถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้มากขึ้น ทั้งนี้ รูปแบบที่สร้างและพัฒนาขึ้นนั้นเป็นไปตาม การสร้างรูปแบบเชิงภาษา (Semaantic Model) ได้แก่ความคิดที่แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษา (พูดและเขียน) รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านศึกษาศาสตร์ (Khammanee, 2011) ตามหลักการสร้างรูปแบบ คือ 1) รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (Prediction) ผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ทดสอบได้ กล่าวคือ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้ 2) โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์/เรื่องนั้นได้ 3) รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความสัมพันธ์ (Interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้ 4) รูปแบบควรจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Relationships) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (Associative Relationships) ส่วนผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นคะแนน ของการเรียนรู้แบบรายบุคคลจะมีคะแนนสูงกว่าผู้เรียนที่มีการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ส่วนพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละสัปดาห์ พบว่า มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ แต่ไม่สูงเกินกันมากทำได้นัก ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอน และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นที่ผู้วิจัยสร้าง และพัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นไปตามการสร้างนวัตกรรมการศึกษาในความหมายของ Dechakooop, and Yindeesuk (2015) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมการศึกษา เป็นสิ่งที่ได้รับการคิดค้น และจัดทำขึ้นใหม่ หรือพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลยิ่งขึ้น ได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ Hardware การจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สื่อและเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อช่วยให้การศึกษา และการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจและประหยัดเวลา ในการเรียนรู้ รวมทั้งแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษาได้เกิดประโยชน์สูงสุดกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าที่สุดของโลก

สรุป

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีพครู ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิผลและเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาวิชาชีพครู สามารถช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง เน้นการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้

จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้ทุกที่ทุกเวลา และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พัฒนาความสามารถของตนเองในการเลือกวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ และมีการวางแผนเพื่อใช้สารสนเทศได้อย่างหลากหลายตามความต้องการของตนเอง เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบัน อนึ่งยังเป็นการเตรียมนักศึกษาวิชาชีพครูที่จะไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาเพื่อให้เป็นครูที่มีศักยภาพ และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพเพื่อประโยชน์ต่อการปรับปรุง พัฒนาตนเอง และพัฒนางานได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้ 1) ควรขึ้นเตรียมการจัดการเรียนรู้สำหรับชั่วโมงเรียนแรก คือ มีการตรวจสอบและทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะจัดการเรียนรู้ แนะนำการใช้งานเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการจัดการเรียนรู้ในกับนักศึกษาวิชาชีพครูก่อน เพื่อให้เกิดความคุ้นชินและสามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ เป็นการลดเวลา และความสับสนระหว่างการจัดการเรียนรู้ 2) ใช้การเสริมต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถามกระตุ้นความคิด จัดให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนกับระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาวิชาชีพครู และนักศึกษาวิชาชีพครูกับนักศึกษาวิชาชีพครูให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดกระบวนการคิด การแสดงความคิดเห็น และ 3) เพิ่มกิจกรรมการเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหาจากสภาพจริงให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ตามทฤษฎีพิพัฒนาการนิยม (Progressivism)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นจะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องของการวางแผนการเรียนของผู้เรียน การจัดสรรเวลาในการเรียน ความรับผิดชอบในการควบคุมการเรียนรู้อของตนเองให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ เนื่องจากหากผู้เรียนไม่ให้ความร่วมมือในการเรียน จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ผู้สอนควรจะต้องคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการเรียน เพื่อให้การเรียนรู้นี้ ประสบความสำเร็จตามแผนการเรียนที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

1.2 สื่อการเรียนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนแบบยืดหยุ่น จำเป็นจะต้องพิจารณาเลือกใช้สื่อการเรียนที่มีความเหมาะสมด้านเนื้อหา ระยะเวลาในการผลิต กำลัง (ความสามารถ) ในการผลิต ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์/เครื่องมือในการใช้งาน สื่อการเรียนทั้งของผู้เรียนและผู้สอน ความพร้อมและปัญหาด้านค่าใช้จ่ายที่จะเกิดจากการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายในการใช้งาน เป็นอย่างยิ่งก่อนการเลือกใช้งาน เนื่องจากหากเลือกใช้สื่อที่ไม่เหมาะสมในปัจจุบันต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว อาจส่งผลให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้ตามมาได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายไร้สายระดับอุดมศึกษาที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันต่าง ๆ ที่เปิดสอนรายวิชาเดียวกัน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในศาสตร์นั้น ๆ โดยใช้งาน

และเชื่อมต่อกันผ่านอุปกรณ์พกพาประเภทต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อสนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายของกลุ่มผู้เรียน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การสื่อสาร การสร้างความร่วมมือ การเชื่อมโยงความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การแบ่งปันความรู้ระหว่างกลุ่มผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ และการแบ่งปันความรู้จากผู้สอนต่างสถาบัน ผู้เชี่ยวชาญ ไปสู่กลุ่มผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในศาสตร์ด้านต่าง ๆ ในรูปแบบเฉพาะทาง ถือเป็น การสร้างความยืดหยุ่น และการแบ่งปันในสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนในศาสตร์แต่ละสาขาอย่างแท้จริง

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียนหลายระดับ เช่น ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เพื่อทำการศึกษาถึงผลที่แท้จริง หากผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นตั้งแต่เด็กจนถึงระดับอุดมศึกษาจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้หรือไม่ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความคงทนต่อการเรียนรู้ที่ได้รับอย่างไร

References

- Casey, J., & Wilson, P. (2005). A practical guide to providing flexible learning in further and higher education. *Quality Assurance Agency for Higher Education*. Retrieved April 21, 2020, from <http://www.enhancementthemes.ac.uk/docs/publications/a-practical-guide-to-providingflexible-learning-in-further-and-higher-education.pdf?sfvrsn=34>
- Commissioner of National Reform Steering Assembly. (2017). *System Reform Plan for Higher education*. N.P.
- Dechakoop, P., & Yindeesuk, P. (2015). *Learning Management in the 21st Century*. Bangkok: Chulalongkorn Press.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer*. (3rd ed). Victoria: Deakin University.
- Khammanee, T. (2011). *Pedagogy: Knowledge for Organizing the Learning Process with Efficiency*. (14th ed.). Bangkok: Chulalongkorn Press.
- Sakulpom, S. (2014). *Development of Flexible Learning Model for Pre – Service Teachers*. (Doctoral Dissertation). Kasetsart University. Bangkok.
- Shurville, S., O’Grady, T., & Mayall, P. (2008). Educational and Institutional Flexibility of Australian Educational Software. *Campus-Wide Information Systems*, 25(2), 74-84.
- Thongpitak, N. (2017). *Development of Flexible Learning Management Model for Students in Lower Northeastern Rajabhat University*. (Doctoral Dissertation). Ubon Ratchathani Rajabhat University. Ubon Ratchathani.

Watson, J., & Johnson, L. K. (2011). *Online Learning: A 21st Century Approach to Education, Bringing Schools into the 21st Century, Explorations of Educational Purpose* 13. Retrieved April 25, 2020, from <http://www.lifecircles-inc.com/Learningtheories/IP/GAMiller.html>

Wijakkanalan, S. (2005). *Research Report Developing Flexible Forms of Learning Activities Through the eClassNet System*. Khon Kaen: Faculty of Education Khon Kaen University.

_____. (2005). Innovational Teaching through flexible learning. *Journal of Education Graduate Studies Research, KKU.*, 28